

KATEDRA[®]

maribor, 11. I. 1973

študentski list

številk 4, letnik XIII

IV 284 / 12
182 V
1972/73

Sklepi 3. stalne skupščine

1. Skupščina potrjuje predlagane kadrovske spremembe na IO SŠ MVZ in Katedri
2. sprejmejo se poročila komisij IO in specializiranih dejavnosti (Kud, Katedra in Servis)
3. stalna skupščina se strinja s priključitvijo Internacionalnega servisa študentskemu servisu
4. sprejemamo dokument o družbeno-političnem in samoupravnem angažiranju študentov MVZ
5. s študijskim procesom je povezana izvenštudijska dejavnost ter z njim pogojena kot družbeno potrebno in koristno delo. Predstavniki samoupravnih organov na šolah so s tem sklepom obvezani statusno urediti in ovrednotiti izvenštudijsko dejavnost na vseh šolah ter oceniti odnos profesorjev do te dejavnosti.

DOKUMENT

O družbeno-političnem in samoupravnem angažiranju študentov MVZ

IZHODIŠČA SAMOUPRAVNEMU RAZVOJU NA VZM

V socialistični družbi bo samoupravljanje temeljni odnos v družbenopolitičnem in ekonomskem svobodnem združevanju dela. Izgrajevanje samoupravnih odnosov v visokem šolstvu je razvojna nujnost, hkrati pa izraz hotenj in ciljev študentov kot celote in študentov posameznikov. Pri tem pa ne moremo mimo nekaterih postavk, ki nudijo izhodišča razvoju samoupravnih odnosov:

a. Študij je družbeno koristno in potrebno delo. Gledano statično in trenutno sicer ne vidimo direktne produktivnosti, toda razvojno pomeni prvo fazo ustvarjalnega kvalitetnega delovnega procesa. Tako se vklaplja v celoten sistem družbenega ustvarjanja in upravljanja.

b. Vsakemu udeležencu v (delovnem) procesu je zagotovljen ustrezen status kot materialna in formalna osnova samoupravnemu nastopanju. Zato ne moremo mimo vsesplošnega priznavanja delovnega statusa študentov brez kakršnihkoli omejitev.

c. V upravljanju na visokošolskih zavodih mora biti enakopravno zastopan sleherni študent, učitelj in pedagoški delavec. Naši cilji so skupni, zato naj k njihovi uresničitvi prispeva vsak po svojih močeh. O vseh pomembnejših zadevah bomo odločali javno in na tak način, da bo slehernemu omogočeno tvorno vplivati na odločitve.

d. Obveščенost je z enakopravnostjo tesno povezana, saj je enakopravnost brez primerne obveščенosti zgolj formalizem, obveščенost brez enakopravnosti pa je brez predmetna. Zato si moramo študentje zagotoviti obveščенost v celotnem procesu priprave in sprejemanja odločitev, ker je le tako mogoče zasledovati celoten smisel odločitve in v primernem

trenutku nanj vplivati. Pri tem ni pomembno, ali gre za delovanje univerzitetnih ali družbenopolitičnih struktur, ker je oboje enako pomembno.

e. Samoupravni družbeni odnosi v socializmu zahtevajo samostojno, svobodno, razgledano in ustvarjalno osebnost. Naloga študija je ustvarjati takšno osebnost. To je mogoče le v humanem pedagoškem procesu enakopravnih sodelavcev, med katerimi tisti, ki posedujejo več strokovnega in splošnega znanja in izkušenj, torej učitelji, zavestno pomagajo usmerjati delo v skupno ugotovljene željene smeri. Razvoj univerze je mogoče le ob maksimalni ustvarjalnosti in razmerah spoznavanja in upoštevanja družbenih potreb.

IZHODIŠČA ZA POLITIČNO ANGAŽIRANJE ŠTUDENTOV

Razvoj socialističnega samoupravljanja pogojuje družbeni položaj in perspektiva mlade generacije. Krepitev socialističnega samoupravljanja in njegovo preraščanje v prevladujoč družbeni odnos ni mogoče brez aktivnega udejstvovanja mladih.

Ni pomembnejšega problema družbenega življenja in razvoja, ki ne bi zadeval položaja, življenjskih perspektiv in bodočnosti študentov, kakor tudi ni pomembnejšega problema, ki ni istočasno družbeni. Realni interesi študentov niso in ne morejo biti oddvojeni od interesov delavkega razreda. Te interese lahko uresničujejo zgolj v okviru naprednih gibanj in sil socialističnega samoupravljanja in v boju za splošni družbeni napredek, za krepitev materialnih družbenih sil in družbenih odnosov v socializmu. Zaradi tega dolgoročni in etapni cilji študentov niso v razkoraku s programom zveze komunistov Jugoslavije.

Kam? - študentska prehrana

V soboto, 9. decembra, je bil v prostorih študentskega doma v Mariboru razgovor o študentski prehrani. Udeležili so se ga predstavniki združenja tov. Jugovič kot predstavnik RIS in predsedstvo domske skupnosti. Pogovor je stekel dokaj okrog zapletenega problema, ki tare vse tri strani. Iskanje ustreznih kombinacij je največji problem, s katerim se danes srečujemo. Tako so se tudi tokrat ukvarjali s problemom ureditve prehrane študentov v Mariboru. Ugotovljeno je bilo, da le malo študentov koristi ugodnosti subvencioniranja prehrane v restavraciji Center, to pa predvsem zaradi nekvadratne sestave jedilnikov, ki se jih restavracija Center ponavadi drži. Tako se je baje dogajalo, da je komisija za sestavo jedilnika le-tega sestavila, restavracija pa je kljub temu uveljavila stari jedilnik. Druga stvar oz. ugotovitev je, da je današnji materialni položaj študentov boljši, kot ga izkazuje razne ankete. Precej študentov se hrani po številnih restavracijah, kjer plačujejo precej dražje kot v restavraciji Center. Poskus, da bi se uredila prehrana v okviru novega paviljona, ni prinesla rešitve, saj bo v njem prostora le za manjši bife s kuhinjo. Končni sklep razgovora je bil naslednji: Uprava študentskega doma ter predsedstvo domske skupnosti naj se še naprej zavzemata za izboljšavo prehrane v restavraciji Center. Poudariti moramo, da je bil na tem področju že dosežen določen uspeh, saj sta odslej v Centru na razpolago dva menija.

JANI VITEŽNIK

PROGRAM IN CILJI DRUŠTVA PRIJATELJEV ZAMEJSKIH SLOVENCEV

Društvo bo delovalo na prostovoljnem združevanju občanov slovenskega prostora.

1. V smislu pozitivne prakse naših političnih forumov zadnjih let v obravnavanju vprašanj zamejstva, bomo po svojih močeh podpirali in bogatili ta prizadevanja ter jih popularizirali med občani.

2. V smislu odprtosti meja, medsebojne idejne strpnosti in soobstojanja, bomo utrjevali kulturne in osebne stike z zamejskimi Slovenci naše najbližje sosesčine v Avstriji in na Madžarskem, v skladu z možnostmi pa tudi s Slovenci v Italiji.

3. Naša prva skrb in prvo delovanje za sedaj bi bilo usmerjeno v seznanjanje širših slojev občanov naše republike z vprašanji narodne bitnosti zamejskih Slovencev ter bi tako večali skrb in zavzetost naših občanov za nacionalne in kulturne razmere Slovencev v zamejstvu.

4. Potreba po večji nacionalni zavzetosti naših občanov je toliko večja zaradi tega, da že leta in leta spoznavajo sosednje pokrajine, njihovo kulturo in gospodarstvo, pri tem pa se žal premalo zavedajo možnosti in potrebe, da se spričo naše manjšine pojavljajo kot Slovenci, bodisi kot turisti ali kupci.

5. Ta slabost je vsekakor posledica pomanjkanja narodne zavesti, ki vpliva na naše rojake v zamejstvu bolj porazno, kot se tega zavedamo, deloma zaradi neosveščенosti, deloma pa zaradi tega, ker živimo v nacionalno enakopravni skupnosti.

6. Žal pa takšno stanje zapuščča preveč kvarne posledice med našimi zamejskimi rojaki, pa tudi njihovimi tuje jezičnimi sohrzavljani, da bi smeli neprizadeto in nedejavno pustiti takšen razvoj v nemar.

7. Nacionalno čustvo in zavest sta neodtujljivi del človekovega obstoja v smislu humanističnih teženj in načel in prav ta načela izključujejo kakeršenkoli nacionalizem ali nestrpnost.

DPZS, KATEDRA IO SŠ VZM

KATEDRA

IZDAJA STALNA SKUPŠČINA ŠTUDENTSKÉ SKUPNOSTI MVZ

Katedro ureja uredniški odbor:

GLAVNI UREDNIK: DAVORIN KRAČUN

ODGOVORNI UREDNIK: JOŽE ZAGOŽEN

Sekretarka uredništva: Nevenka Vetrh

Študentska rubrika: Bogdan Lipovšek, Janko Vitežnik, Marjan Vrničar (fotoreporter), Tone Čeh

Notranja rubrika: Mirč Pestiček - urednik, Slavko Gerič, Gorazd Šošter, Mirko Kustec;

Kulturna rubrika: Edvard Pukšič - urednik, Marija Frankovič, Adrijan Grizold;

Lektorica: Sonja Rajzer

Likovna urednica: Marika Šaho

Tehnični urednik: Marjan Žrnavec

Uredništvo in uprava: Ob parku 7, telefon 22-004, tekoči račun 618-67-584. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo.

Cena izvida je 1 dinar (letna naročnina je 15 dinarjev, za ustanove in podjetja 20 dinarjev)

Tiska CP Mariborski tisk, Maribor.

Študentje se združujejo v samoupravne družbenopolitične organizacije skupnosti študentov, ki realizirajo program ZŠJ, katerega idejno politična osnova je program ZKJ.

Študentje hitreje absorbirajo revolucionarne ideje, saj so malo obremenjeni s kakršnokoli tradicijo ali točneje, ker jih stare družbene sile še niso uspele do kraja indoktrinirati s tradicionalistično zavestjo. Zato se morajo preko skupnosti študentov samostojno izražati vse napredne težnje. Ravno ta skupnost mora omogočiti delotvorno vključevanje študentov v družbeno akcijo.

Bistveni interes študentov in s tem tudi programska osnova predstavlja reformo visokega šolstva kot sestavni del družbenih sprememb s ciljem krepitev materialnih sil in razvijanja samoupravne socialistične družbe. Politična organiziranost študentov torej ne more pomeniti nič drugega kot organizirano vključevanje študentov v skupne napore vseh naprednih sil na čelu z delavskim razredom in Zvezo komunistov Jugoslavije kot avangardo delavskega razreda za izgradnjo socialističnih samoupravnih odnosov.

Interes mladih je biti nosilec naprednih tokov sodobnega človeka, ki so usmerjeni k enakopravnosti, svobodnemu razvoju, zblizevanju narodov, k njihovem kulturnemu in socialnemu povežovanju. Na tej osnovi lahko študentje veliko prispevajo k povežovanju narodov in narodnosti Jugoslavije, dajo velik prispevek v borbi za nenehni družbenoekonomski napredek naše družbe in za ustvarjalni razvoj osebnosti.

I. Načrti in pričakovanja povezana s permanentnim izobraževanjem se večinoma odlikuje z nadpovprečno ambicioznostjo. Včasih imajo te ambicije zelo stvarno podlago in so kontrolirane z zelo smotno koncipirano prosvetno politikom, lahko pa so tudi zelo meglena kompilacija želja in nekaterih elementov stvarnega stanja, ki nima nobenega pravega podlaga v načrtno družbeno akcijo. Razlike v pogledu praktičnih namer s koncepcijo permanentnega izobraževanja zelo določeno opredeljujejo tudi njegovo teoretsko obravnavanje, ki nikakor ni enotno. Paul Lengrand nas opozarja, da se ta vrsta izobraževanja včasih nanaša izključno in samo na poklicno področje. Permanentno izobraževanje mešajo tudi z izobraževanjem odraslih. V novjših raziskavah pa se s permanentnim izobraževanjem izraža namera, da bi vzpostavili povsem nove odnose na področju izobraževanja. Zelo jasno je to zadnje izhodišče razvidno iz definicije permanentnega izobraževanja, ki jo zagovarjajo v Svetu za kulturno sodelovanje Evropskega sveta:

„Koncepcija permanentnega izobraževanja kot principa vsakega izobraževanja vključuje enoten, koherenten in integriran sistem, ki mora odgovorjati težnjam po izobrazbi in kulturi vsakega človeka, v skladu z njegovimi sposobnostmi. Vsakomur mora omogočiti, da — bodisi ob delu ali v prostem času — razvije svojo osebnost.“

V čem je koncepcija permanentnega izobraževanja, pravzaprav novina. Možnih je več različnih odgovorov na različnih nivojih. Bistven pa se mi zdi preobrat v teoretskem koncipiranju izobraževanja sploh. Zgodovina nam je poleg ostalih tragičnih posledic naložila tudi značilno „izobraževalno filozofijo“, v kateri se kar naprej vztrajamo: izobrazba je razodetje, v katerega smo lahko ali pa ne (odvisno od „višjih“ okoliščin) posvečeni. Šansa je podarjena in enkratna. Ve se, kaj je znanje in ve se, kaj je neznanje. Procedura prehoda iz sveta neznanja v svet znanja je strogo formalizirana in zagotavlja večno veljavo — možnost degradacije iz znanja v neznanje ni predvidena. Skladno s tem je strukturirana prosveta in od tega zavisi status dejavnikov v prosvetanju. Koncepcija permanentnega izobraževanja po vrsti podira vse opisane principe. Predvsem ne priznava več večne meje med znanjem in neznanjem. Izobraževanje je prometijski akt, ki predpostavlja radovednost, smelost in aktivnost kot alternative sramežljivosti, vdanosti in poslušnosti. Izobrazba je dostopna vsakomur, v vsakem življenjskem obdobju.

Toda vsak izobraževalni sistem se danes pohvali z demokratičnostjo. Pouk pa tudi ni nobeno verouško oznanjanje, saj ga kar naprej in neprestano posodabljam. Učitelji prav tako niso več, po raznih znakih sodeč, božji ali državni funkcionarji, ki bi iz takih ali drugačnih „višjih razlogov“ ene pretežirali in druge degradirali.

In vendar si šola še vedno pridržuje enkratno odločitev o tem, ali je nekdo „uspel“ ali pa „ni uspel“. Povsem jasno je, da se v vzgojno-izobraževalnem procesu, prekinjenem v določenem življenjskem obdobju in označenem z „izkazom“ (izpiti, diplome ali kakšna drugačna selekcija) tisti, ki so uspeli, ločijo od tistih, ki niso uspeli. Na eni strani so srečneži, na drugi strani nesrečneži. Vsi se danes nahajajo v eni ali drugi poziciji. Če pa dobra usoda postavi človeka v sistem permanentnega izobraževanja, je tudi neuspeh relativen. Če ni uspel na tem in tem področju, so mu odprte še vse ostale možnosti in prilikočnosti, da se preizkusi. Zaradi tega ni postal trajno neuspešen človek, pač pa je samo doživel neuspeh, enega od številnih v vsakem življenju, ki — enako relativen kot uspeh — dobi svoje mesto v katalogu življenjskih izkušenj. Človek, ki je doživel neuspeh, se mora ponovno preizkusiti, tisti, ki je uspel, pa zapada v skušnjo prepričanja, da mu je sedaj celo življenje odprta cesta zahvaljujoč uspehu enega samega trenutka. Če pa je človek v situaciji stalnega preizkušanja in permanentnega izobraževanja, sta tako uspeh kot neuspeh izraz posebnega trenutka v njegovem življenju in izgubita vedno tako usodno absolutno obeležje.

Dejansko sprejeti koncepcijo permanentnega izobraževanja, pomeni vzpostaviti celotno družbo kot izobraževalno strukturo na podoben način, kot se nam ta družba kaže v podobi politične ali ekonomske strukture. Dolžnost specializiranih ustanov (šolstva) je, da prve definirajo svoje mesto in relacije znotraj te izobraževalne strukture in se na ta način konstituirajo kot njen skelet.

Lažje od tega je seveda čakati, pri čemer pa nam mora biti jasno dvoje: ni več težko uganiti, kaj bomo s čakanjem dočakali; in dejansko stanje dokazuje, da čakati pravzaprav ni mogoče, ker se nam na stihijski način pojavlja vrsta elementov novega sistema, ki jih resda doživljamo kot ekscenze, vendar se jim ne moremo ubraniti, kar dokazuje njihovo veljavo.

II. V vseh teh relacijah je koncepcija permanentnega izobraževanja usodna tudi za nadaljnji razvoj visokega šolstva. To je še celo res, če so se v visokem šolstvu še dandanašnji ohranili elitistični in sekularistični elementi. In v našem visokem šolstvu je še vedno prepoznavna humboldtova zgradba. „Če bi proučevali ustanovitvene akte Humboldtove univerze, bi v njih hitro prepoznali model družbenih odnosov, iz katerih so izhajale nemške univerze in akademije na začetku preteklega stoletja. Institucionalni vzor, ki je bil najbolj prisoten, je bila — v strogih mejah filozofije nemškega idealizma — cerkev. Hram učenosti je sekularizirana cerkev in služi kultu absolutnega duha... Magna Charta nemške univerze 19. stol. je Luthrov nauk o dveh kraljestvih. Iz evidentnosti te povezave lahko tudi zaznamo izhodišče, na osnovi katerega je univerza določala svoje mesto v državi in družbi in odredala odnos med znanostjo in politiko.“

Kje je danes mesto univerze v družbenem razvoju? Prav gotovo v inovacijskem ciklusu kot najevidentnejšem

izrazu družbenega napredka. Grafično bi jo locirali takole:

Zelo poceni so parole o „ključni“, „zgodovinski“, „usodni“ in ne vem kakšni še izjemni poziciji sodobne univerze. Njena osnovna preobrazba je prav v tem, da ni več izjemna, pač pa najbolj vsakdanja struktura sodobnega sveta. Vse in vsakdo gre skozi njo in ona sama je enkrat na cesti, drugič v vladi, da bi potem pokukala v nebesa, se povzdignila v proizvodne obrate in se pomešala med delavci na sindikalnem zborovanju. Njena organizacijska struktura ni več deduktivna shema pač pa kompliciran polivalenten sistem, približno takšnele podobe:

I. — oddelek za raziskovanje teorije inovacij in študij splošne kulture (metodologija, filozofija, etika, znanost o znanosti);

II. oddelek za znanstvene študije (po znanstvenih disciplinah)

III. oddelek za visoko poklicno izobrazbo (medicina, tehnologija itd.)

IV. oddelek za višjo splošno in strokovno izobrazbo;

V. oddelek za programe po posebnih družbenih potrebah (izobraževanje odraslih, funkcionalno usposabljanje, dopolnilni študij, javni kulturni in strokovni tečajji).

III. Če osvojena polivalentnost izobraževalnih programov in stopnja splošne pristopnosti k visokoškolskemu izobraževanju sta danes odločilna kriterija za oceno sodobnosti nekakega univerzitetnega sistema.

Nimamo podatkov in za primerjavo z našimi prilikami to niti ne bi imelo kakšnega posebnega smisla, da bi napravili pregled vseh raznolikih izobraževalnih programov univerz po raznih deželah in njihove zasedbe s študenti. Omejili se bomo na odnos med dvema osnovnima oblikama: normalnim (rednim) in podaljšanim (izrednim) izobraževanjem, kjer lahko nastopimo z nekimi kazalci tudi za Jugoslavijo. Za primerjavo lahko ponudimo naslednjo razporednico:

	1951/52	1959/60	1963/64	1966/67
SFRJ skupaj	59.822	96.890	160.092	195.454
SFRJ izredni	10.416	17.979	53.653	62.775
ZDA skupaj	—	3.402.247	4.528.516	5.570.271
ZDA izredni	—	1.063.000	1.438.902	1.633.016
ANGL. skupaj	80.890	121.488	163.118	233.779
ANGL. izredni	11.172	80.872	111.793	122.081
WALES				
JAP. skupaj	399.900	677.034	916.392	1.239.293
JAP. izredni	16.400	30.551	33.867	54.714
ZRN skupaj	170.070	307.185	400.742	423.247
ZRN izredni	8.452	13.627	17.096	18.719

V mnogih deželah, predvsem na področju t. i. kontinentalne evropske univerze, silno težko odstopajo od klasičnega „izobraževalnega režima“ in praktično razen o rednem študiju, ne moremo govoriti o nobeni drugi vrsti izobraževalne aktivnosti. V resnici pa gre za reden študij le na papirju, saj se danes ve, da je 35 % zapadnonemških študentov redno zaposlenih in da je ta odstotek v Franciji 33%. Študentje prava ali ekonomije, ki res samo (torej redno!) študirajo so v Italiji, Španiji, Franciji itd. ... prava izjema.

Močan trend rasti pri izrednem študiju se kaže tudi v Sovjetski zvezi, kjer je bilo 1965/66 59 % vseh študentov na izrednem študiju.

V analizi OECD se ugotavlja, da postaja zbiranje podatkov o spektru in zasedenosti izobraževalnih programov stvar izjemnega pomena, ker gre za preizkušen indikator „resnične demokratizacije“ visokega šolstva. Jugoslavija v zvezi s tem indikatorjem, vsaj v opazovanem razdobju, ni bila slabo zapisana. Bojim se, da smo danes precej na slabšem. Še posebej problematično je to, da večji del visokega šolstva (univerze) ideje izrednega študija v resnici sploh še ni osvojil, kar je glede na svetovne trende vsaj zaskrbljujoč pojav.

4. Prvo, kar nas mora zanimati v zvezi z vzpostavljanjem strukture permanentnega izobraževanja v slovenskem visokem šolstvu je vprašanje — ali sploh obstaja potencialni interes za tako vrsto izobraževanja? 17.500 Slovencev je danes na delovnih mestih, za katere se zahteva višja ali visoka izobrazba, ki je le-ti nimajo. Okoli 10.500 je diplomantov visokih šol, ki imajo pred seboj še polovico delovne dobe in ki vsaj že 10 let niso bili vključeni v nobeno obliko izobraževanja, kjer bi se organizirano seznanili z novitetami v stroki. Okoli 5.000 je študentov, ki so v zadnjih desetih letih začeli s študijem, pa so ga iz socialnih in drugih razlogov morali prekiniti in se zaposliti na osnovi končane srednje izobrazbe. Več kot 32.000 je torej v Sloveniji ljudi, pri katerih objektivno že dalj časa obstoja motiv za povratak v visokoškolsko izobraževanje. Nov moment so samoupravni sporazumi o delitvi osebnih dohodkov, ki bodo s principom kalkulativnega osebnega dohodka, odvisnega od stopnje povprečne izobrazbe v delovni organizaciji, močno stimulirali povratak k izobraževanju, morda celo prvenstveno na stopnji višjih in visokih šol.

Če smo ugotovili, da se nimamo več kaj sprenevedati okoli dileme, ali vse te kandidate v principu pripustiti v visoko šolstvo ali ne, pa ostane zelo vsakdanje vprašanje, ali lahko vso to maso praktično res sprejemamo? Ali z razpoložljivimi viri sploh še lahko realiziramo kaj več visokoškolskega izobraževanja, kot ga imamo danes? Naš odgovor je pritrdilen, seveda v mejah realnih izraževanj in ob predpostavki, da so možne nekatere strukturne spremembe v organizaciji visokoškolske mreže.

Prostor. Razen ekonomskih, pravnih in filozofsko-pedagoških šol, razpolagajo vse ostale šole s kvadratom uporabnih površin, ki ni dosti pod normami razvitih visokoškolskih sistemov. Razlika pa je v njihovi arhitektonski zasnovi ter ekonomiki izrabe. Arhitektura naših izobraževalnih zgradb pravzaprav nikoli ni imela kaj dosti kontakta s funkcionalnimi principi univerzitetne arhitekture v naprednem svetu. Tudi urbanistične rešitve izkazujejo v glavnem odsotnost smotrne konceptualne

zasnove. Posebno poglavje pa je ekonomika izrabe prostora. V glavnem zelo dragi prostori, s še dražjo inštalirano opremo, so izrabljeni v pedagoške namene dobrih 150 dni v letu. Ob ustreznem programiranju izrabe, bi v prostorih naših visokoškolskih zavodov (z zgoraj navedeno izjemo) lahko študiralo vsaj še enkrat toliko študentov.

Izobraževalna infrastruktura. Pri knjižnicah sploh nismo navajeni, da bi jih obravnavali kot člen izobraževalnega ciklusa. Če pa to spoznanje osvojimo, se lahko bojimo ali ne bo prav knjižnica ozko grlo pedagoškega procesa? Odgovoriti moramo z ja in ne. Ni osnovni problem naših knjižnic, kot mnogi mislijo in kot to razlagajo stari bibliotekarji, da imamo premalo knjig na policah. Tudi naše najaktivnejše knjižnice „obrnejo“ letno komajda kakšnih 15 % svojega knjižnega fonda. V tem pa je tudi težišče problema, da je organizacija in funkcioniranje knjižnic vse bolj podrejeno bibliotekni masi, ki je v dragocenih prostorih znanstvenih knjižnic samo arhivirana in nič več. V zvezi z dokumentalistiko in računalniki smo napravili prve korake, dovolj, da nam bi lahko postalo jasno, da nas bodo ti koraki pripeljali točno v bankrot, če ne bomo na njih vezali občutno večjega izobraževalnega potenciala skozi vse leto. O izobraževalnem TV sistemu še ne razmišljamo toda iznenadnost, ki je značilna za sodobni svet inovacij nas bo tudi tu presenetila, ko si bomo „privoščili“ zaprte TV sisteme in ne bomo imeli pravih abonentov.

Finančna sredstva. Izobraževalni standard v slovenskem visokem šolstvu se je vendarle začel loviti za rep evropskih povprečij. Ob starem milijonu na študenta letno lahko sicer še vedno ugotovljamo podcenjevalen odnos do studentovega in učiteljskega časa, ki ostaja nizko izkoriščen. Vendar pa je to že nivo, ki nam omogoča tudi kritično oceno učinkovitosti visokoškolskega izobraževanja, pri kateri se ni mogoče več po dolgem in po čez izgovarjati na preskromna sredstva. Čisti račun so še posebej pomembni za finančno vzdrževanje permanentnih izobraževalnih programov, kjer se angajirajo podjetniška in osebna finančna sredstva. Mnogim visokoškolskim delavcem je neznosna že sama misel na „polaganje računov“ in pri mnogih zavodih je prav to razlog, da se krčevito otepajo recimo izrednega študija. Nivo financiranja rednega študija je danes že takšen, da se ni treba več slepiti z vsesplošno revščino in bi veljalo že tu vpeljati vse tiste oblike finančne odgovornosti, ki jih bo prineslo financiranje permanentnih izobraževalnih procesov.

Pedagoški kadri. S tabelo smo skušali prikazati približno obremenitev pedagoškega kadra v današnjih razmerah. Uporabili smo hudo preprosto in seveda diskutabilno metodo, ki pa nas je vendarle pripeljala do dokaj zanesljivega zaključka, da je obstoječi kader težko dodatno obremenjevati oz. da to lahko naredimo samo na račun raziskovalnega ali javnega dela visokoškolskih učiteljev. Torej ni novih izobraževalnih programov brez novih pedagoških nastavitvev.

Sola	Ped. osebje	Štud. na učit.	Letna učna obvez.	Ped. delo dnevno	Raz. delo dnevno	Javno delo dnevno	Skupaj ur dnevno
FF	119	17	184	3,6	3,5	2,0	9,1
PF	32	19	92	2,9	3,5	2,0	7,7
EF	32	19	131	2,7	3,5	2,0	8,2
FNT	171	7	116	2,2	3,5	2,0	7,7
FAGG	65	7	159	3,0	3,5	2,0	8,5
FS	47	9	159	3,0	3,5	2,0	8,5
FE	59	8	121	2,4	3,5	2,0	7,9
BTF	123	4	134	2,7	3,5	2,0	8,2
MF	151	5	53	2,9	3,5	2,0	6,4
VEKS	46	41	211	4,2	3,5	2,0	9,7
PA	46	15	216	4,3	2,0	2,0	8,3
VAS	14	13	232	4,5	2,0	2,0	8,5
VPS	5	91	346	6,6	2,0	2,0	10,6
VTS	51	34	255	5,1	2,0	2,0	9,1

Na koncu skušajmo oceniti, kakšen vpliv bo imelo permanentno izobraževanje na vsebinsko zasnovano visokoškolskega izobraževanja.

Prva sprememba se mora zgoditi v vsebini izobraževanja v smislu jasnejšega koncipiranja kompleksnosti problemov, o katerih se je treba izobraziti. Študent, ki se je v proizvodnji že soočil s postavljenim problemom, bo zahteval vsaj simulacijo celovite rešitve, ki pa mu je v obstoječi strukturi visokoškolskega predmetnika ne moremo ponuditi. Uvedba permanentnega izobraževanja v visoko šolstvo predpostavlja izrazito afirmacijo „case“ študija. To nas prusmerja od sedanjega abstraktnega prepira o „fundamentalnih“ in „aplikativnih“ predmetih k mnogo stvarnejšemu ugotavljanju — kaj so sploh osnovni problemi, za katerih reševanje mora visoko šolstvo danes usposobiti svoje študente? To vprašanje je že na prvih straneh najsodobnejših učbenikov v katerikoli stroki in odgovori radikalno rušijo vse tradicionalne predstave o zgradbi visokoškolskega predmetnika, zasnovanega na očitno preseženi sistemizaciji znanja in znanosti.

V metodološkem in organizacijskem pogledu v sistemu permanentnega študija nikakor ni več možno zanemarjanje individualnih razlik pri študentih. Ni res, da bi bile te razlike pri „novem tipu“ študentov bistveno večje kot pri sedanjih rednih študentih. Bodo pa jasno in svobodno izražene, medtem ko so pri rednih študentih sistematično zatrite. Sredstva in režim študija bo treba fleksibilno uravnati po individualni hitrosti in stilu študiranja. Izobraževalna tehnologija mora v največji možni meri omogočiti učinkovito samoizobraževanje. Programirani študijski kurzi, ki jih je kot elemente možno sestavljati v različne izobraževalne programe, to je alternativa obstoječemu sistemu fakultetnega študija, ki se danes hoče navzven kazati kot silno sistematična in logična celota, v resnici pa je čisto prava „fakultativna“ kombinacija.

Franci Pivec

Dvoje enakih vprašanj

Politična situacija nas je potisnila ob steno; intenzivno razmišljam o deležu družbenopolitičnega izobraževanja...

Je pa še ena stvar, ki nas še ni pripeljala do krížpotja in se nam še ni treba odločati. Danes govorimo, da izobraževalna mašinerija ne sme proizvajati samo strokovno usposobljene kadre...

Vzporedno s to akcijo pa bi morala potekati še ena. Pa se je doslej naša družba premalo zavedala, ker gospodarstvo se ne občuti v zadostni meri pomanjkljivosti izobraževalnega sistema...

Pri tem se sklicujem na številne, preštevane razprave o novih študijskih metodah, ki smo jih imeli v Mariboru in

drugod. Študijski proces je omejen na predavanja in vaje, ki pomenijo repetitivno predavanje (vsaj dostikrat je tako). Vendar pa govorimo o aktivni vlogi študenta v študijskem procesu...

V tem kontekstu lahko obravnavamo pomen visokošolskega izobraževanja in znanstveno-raziskovalnega dela študentov in pedagoških delavcev...

Samoupravno obveščanje

Osnutek novega zakona ureja mnoga bistvena vprašanja o tisku in drugih sredstvih javnega obveščanja. Vendar so ponekod prihajala na površje tudi mnenja, da zakon pretežno obravnava informacijski tok navzdol...

Dosedanje klasične oblike obveščanja v delovnih organizacijah kot so sestanki in druge oblike neposrednega obveščanja, so že pokazale neučinkovitost za dosledno in vsestransko obveščanje delavcev.

Dosedanje izkušnje govorijo, da mediji javnega obveščanja, kot so televizija, radio, dnevni tisk itd., ne morejo več v celoti zadovoljevati potreb po obveščanju delavcev...

Imamo delovne organizacije z dobro organiziranimi službami internega obveščanja in z močnimi informacijskimi sredstvi. Vendar ta sredstva žal niso postala borbeni tribunali delovne organizacije...

Interni obveščanje v delovnih organizacijah, v pogojih samoupravnega socializma, mora biti široko zastavljeno. Ne sme teči samo od zgoraj navzdol, od direktorja do delavcev.

Dokazano je, da je v današnjih razmerah tiskanje internih glasil najprimernejša oblika obveščanja v delovnih organizacijah. Prednost glasila je v tem, da si lahko delavec sam izbere čas in okolje...

Študij-produkcija kadrov in (ali) delo

V javnem življenju često govorimo o produkciji diplomantov na fakultetah, sicer v različnih oblikah, a vendar obravnavajo študente opredmeteno.

Ali izraz "produkcija" za izobraževalni in študijski proces ustreza, ali vsaj v kolikšni meri lahko govorimo o produkciji? Po klasični politični definiciji vstopajo v produkcijski proces trije faktorji: sredstva za delo, predmeti dela in delovna sila.

Analogno lahko sklepamo tudi za tretji produkcijski faktor - delovno silo. Delovna sila lahko sodeluje v proizvodnji v redkih primerih (kot absolutno nekvantificirana delovna sila).

Kot vidimo, je produkcija delovne sile nesporno ena izmed komponent študijskega procesa. Opozoriti pa velja na nevernato tako poenostavljeno in tehnokratsko pojmovanje študija.

Zanimivo bi bilo nekoliko omeniti delovno komponento študija, skušati obravnavati študij kot družbeno potrebno in koristno delo.

V razrednih družbah je študij v glavnem privilegij vladajočega razreda. Motiv študirajočega zagotoviti si usposobljenost v delovnem procesu ni primaren, gre bolj za težnjo po razvoju osebnosti do maksimuma sposobnosti.

Družba, ki je formalno brezrazredna, nudi formalno enake možnosti študija vsem. V družbi, katere dejanski razvoj kaže tendence brezrazrednosti, postaja kriterij selektivnosti pri študiju vedno bolj sposobnost in prizadevnost.

Produkcija študij opredeljuje kot delo. To pomeni, da subjekt vlaganja vnaprej, so vidni direktni in dolgoročni rezultati, ki jih lahko opredelimo kot družbeno potrebne in koristne.

Da zahteva študij napor, ekvivalenten normalnemu in rednemu delu, je nesporno. V kvalitetnem študijskem procesu je nujno da tudi študent sodeluje z vsem svojim bistvom. Če želi svoje delo zadovoljivo opravljati, mora nujno izpolniti določene dolžnosti.

Družbena potrebnost in koristnost študija kot dela je le navidežno vprašanje. Prvobitni direktni rezultati študija sicer ne izkazujejo družbene koristnosti in prvem planu. Pa vendar je možno, razvojno celo nujno, študij povezovati po eni strani s praktičnim delom, po drugi pa z znanstvenim raziskovanjem...

DUSAN ZBAŠNIK

DAVORIN KRACUN

Študentski list bo ostal študentski

Ni dolgo tega, ko se je v Beogradu končala tretja seja konference ZK, posvečena mladim. Eden izmed delegatov, ki so zastopali Slovenijo, je bil pomočnik sekretarja ZKS na MVZ Slavko Gerič, ki smo ga povabili na uredništvo, da bi se pogovorili z njim o vseh vprašanih, izhajajočih iz razprav na konferenci. Pripravili smo nekakšno „okroglo mizo“, kjer smo v razgovoru preleli splet mnenj, zahtev, sodb, predvidevanj ipd. Pogovora so se poleg gosta udeležili še Gorazd Šošter, Davorin Kračun, Janko Vitežnik, Mirč Pestiček in Jože Zagožen.

JOŽE ZAGOŽEN: Slavko, povej nam, prosim, na kratko, kakšen duh je vladal na konferenci v Beogradu, ali z drugimi besedami, kje se kaže poanta diskusij? Je konferenca sploh razrešila katero izmed bistvenih dilem, povezanih z interesi mladih, ali pa se je ost porazugubila v številnih diskusijah?

SLAVKO GERIČ: Menim, da je pomembno, da je konferenca razrešila važno dilemo, ki se je kazala v tem, ali so interesi mladih, torej študentov, delavske in kmečke mladine povezani in v kolikšni meri so identični z interesom celotne družbe. Ta, po moje lažna dilema, je bila v celoti ovržena. Vdajali bi se namreč iluziji, če bi menili, da mladina kot neka družbena skupina lahko sama po sebi ustvarja svojo zavest, svojo vizijo družbenega razvoja. To vizijo ustvarjajo najnaprednejše družbene sile, torej delavski razred s svojo avantgardo Zvezo komunistov. Mladi so le sestavni del teh družbenih sil, ki pa vnašajo zar in upornost mladosti v borbo. Če torej govorimo o specifičnih črtah mladine, tedaj lahko govorimo samo o tem, da se hitreje in radikalneje aktivira na pozicijah progresivne akcije, da hitreje absorbira revolucionarne ideje, zaradi tega, ker je le malo obremenjena s kakršnokoli tradicijo, ker je stare družbene sile niso uspeli indoktrinirati s tradicionalno zavestjo, ker po naravi hitreje percipira nova spoznanja in zaradi tega, ker ni sama neposredno sodelovala v izgrajevanju institucij in odnosov, ki so predmet kritike revolucionarnih idej. Ravno tako lahko mladina prej, hitreje in radikalneje reagira na vse odpore takšnemu naprednemu prizadevanju. Bolj kot katerikoli deli družbe pa je dovzeta za negativne idejnopolične pojave, v njeni zavesti se močneje odražajo vplivi različnih družbenih tendenc, ki danes intenzivneje kot kadarkoli doslej skušajo vpreči mlado generacijo.

GORAZD ŠOŠTER: O organiziranosti menim, da ne more biti dilem o stičnih točkah med študenti, delavsko in kmečko mladino, kot se nekateri sprašujejo. Kmečka, delavska in študentska mladina imajo iste interese, kadar pa se gre o študentje visoko politiko, res ne najdejo skupnega jezika.

SLAVKO GERIČ: Gre za to, da študij vedno bolj razvijamo kot družbeno potrebno in priznano delo, iz sodelovanja v tem delovnem procesu, torej delu, pa naj izhajajo pravice, obveznosti in odgovornost vseh struktur, torej tudi študentov. V bistvu tako izenačujemo položaj študentov in delavcev na drugih področjih. Za takšne spremembe pa še zdaj niso zainteresirani vsi študentje in profesorji in so zaradi tega odločilni zaviralci reforme visokega šolstva.

JOŽE ZAGOŽEN: Na tem bazira politično izhodišče za povezavo delavske, kmečke in študentske mladine, ki jih družijo skupni imenovalci, in sicer delo. To je en vidik.

SLAVKO GERIČ: Drugi vidik pa je, da se čim bolj poveže študij (znanost) in ostale proizvodne dejavnosti.

GORAZD ŠOŠTER: Paziti moramo, da se študentska mladina, ki izhaja iz kmečkih in delavskih vrst, ne bo oddaljila od svojega okolja. Npr. v Ljubljani je bila na univerzi več kot polovica študentov, ki so izhajali iz bolj situiranih družin. Ti niso našli skupnega jezika z delavsko in kmečko mladino. Danes pa s pomočjo štipendij in posojil omogočamo tudi kmečki in delavski mladini študij in ti morajo biti s svojimi sovrstniki povezani.

JOŽE ZAGOŽEN: Ugotovili smo, da je delo tisto, ki združuje mlade in to je osnovno izhodišče povezanosti.

SLAVKO GERIČ: Da, toda katero delo? Delo na sedanji stopnji visokega šolstva večkrat in marsikje ne moremo enačiti z delom v tovarni. Dolžnosti študentov do študija so majhne in so približno v skladu z njihovimi pravicami. Odtod razlog za stalno prisotne zahteve po intenzifikaciji in racionalizaciji študija, po njegovem skrajšanju in odpravljanju osipa.

DAVORIN KRAČUN: Če imamo manjše pravice in manjše dolžnosti, potem pomeni, da smo neke vrste drugorazredni državljani. Torej je naša prisotnost v družbi omejena. Razvojno pa ne bi smelo biti nikakršnih dilem v priznanju študija kot dela. Študij delo je najuspešnejša borba proti tehnokratskim pojmovanjem študija kot produkciji kadrov.

JOŽE ZAGOŽEN: Mar meniš, da imata kmečka in delavska mladina v celoti več obvez?

SLAVKO GERIČ: Prepričan sem, da imata kmečka in delavska mladina glede na študente več dolžnosti in še manj pravic. To utemeljujem s tem, da malo vpliva na samoupravno odločanje, skoraj nič na delitve dohodka, ima zelo majhen vpliv na družbena dogajanja, le malo deluje v družbenopolitičnih organizacijah, celo v Zvezi mladine delavska mladina nima ustreznega položaja, nima vpliva v Zvezi komunistov (struktura), v interesnih skupnostih in upravnih organih.

JOŽE ZAGOŽEN: S tem si impliciral predpostavko, da imamo študentje večji vpliv pri samoupravnih odločitvah?

SLAVKO GERIČ: Na videz da, sicer je pa to odvisno od razmer na fakultetah, univerzah oziroma je odvisno od sredin, kjer študentje živijo in delajo. Ponekod so še vedno objekt, s katerim se manipulira.

JANKO VITEŽNIK: Je konferenca sploh našla vzroke premajhnega vpliva delavske in kmečke mladine na odločitve oziroma na samoupravo v podjetju?

SLAVKO GERIČ: Konferenca ni vzrokov posebej iskala, zakaj ti so znani. Direktno je nanje pokazalo Pismo predsednika ZKJ tov. Tita. V njem je rečeno, da delavski razred v celoti in

še posebej delavska in kmečka mladina nimajo ustreznega vpliva v samoupravnem odločanju.

MIRČ PESTIČEK: Nedvomno so si študentje te pravice sami priborili. To pa zato, ker so bolj udarni, osveščeni, ker imajo več znanja. Na drugi strani pa vidimo (če pogledamo mladinske aktivne na vasi), da so le-ti preveč formalni in neaktivni. V primeru, da bi prišlo do enotne mladinske organizacije, bi jo študentje lahko obogatili.

SLAVKO GERIČ: Gotovo ne pride v poštev ustvarjanje enotne organizacije kot neke posebne družbenopolitične organizacije. To smo na konferenci zelo jasno povedali, tudi sam temu v celoti nasprotujem. Organizacija, ki bi bila samo posredniška vez med mladino in ostalimi organizacijami, med mladino in samoupravljanjem, ni potrebna. Gre za to, da organiziramo mlade tam, kjer živijo in delajo, da organiziramo delavsko mladino v tovarnah, kmečko mladino na vasi, mladino na šolah in študente na fakultetah, zlasti na oddelkih in letnikih. Iz teh osnovnih delovnih in organizacijskih enot, kjer se formira temeljni interes, mora na osnovi ustreznega principa rasti celotna organiziranost. Prepričan sem, da se bodo formirale organizacije in konference mladih, ki se bodo tesno združevale z drugimi organizacijami (SZDL in sindikat), predvsem pa bodo morale zagotoviti povezovanje vseh delov mladine.

MIRČ PESTIČEK: Obstaja možnost, da se tudi študentje združujejo po pokrajinah, v republiki, zvezi.

SLAVKO GERIČ: To ni samo možnost, to smo dolžni realizirati. Študentje se bodo na osnovi svojih specifičnih interesov, ki jih seveda ne moremo negirati, organizirali predvsem tam, kjer živijo in delajo, to je na ravni oddelkov, letnikov, fakultet in univerz. Od tod pa seveda mora rasti povezava do republik in federacije. Vprašanja reforme univerze, razvoja samoupravljanja, delež marksizma v učnih programih, da naštejemo samo nekatera, so v osnovnih črtah enako interesantna za vse študente v Jugoslaviji.

MIRČ PESTIČEK: Potem lahko pričakujemo, da bomo organizirani v dveh smereh.

SLAVKO GERIČ: Strinjam se s tvojo ugotovitvijo, da organizacijska struktura zagotovi povezavo v dveh smereh. To pomeni, da se študentje povežejo vertikalno od oddelka univerze do republike; na vseh nivojih pa z ostalimi deli mladine oziroma z delavsko, šolsko in kmečko mladino. To je v bistvu predlog, da študentje postanejo konstitutivni element mladinske organiziranosti na vseh nivojih, kar pa zahteva predvsem temeljito reformiranje Zveze mladine.

JOŽE ZAGOŽEN: To pomeni, da se bodo mladi ljudje kot celota povezovali na nižjih nivojih ne toliko formalno, npr. v skupnem vodstvu s skupnim statutom, marveč s sodelovanjem, skupnimi akcijami. In pričakuješ, da organizacije na občinskih nivojih ne bodo povezane statutarno, ampak bo homogenost izhajala iz skupnega dela. Na katerem nivoju meniš, da bo prišlo do statutarnega zlitja v celoto?

SLAVKO GERIČ: Na vseh nivojih. Bistveno pa je, da kot temelj postavljamo organiziranost na nižjih nivojih, medtem ko smo doslej vzpostavljali organiziranost od zgoraj navzdol in zaradi tega se je razbohotilo forumsko delo, na katero baza ni imela ustreznega vpliva. Druga konkretna vprašanja so pa stvar nadaljnje razprave.

JOŽE ZAGOŽEN: Dejal si, da bo to povezovanje prisotno na vseh nivojih; s tem razumem, da prihaja pod vprašaj tudi skupnost študentov mariborskih visokošolskih zavodov, njenega izvršnega odbora in tudi študentskega lista Katedra ter da bi tako imeli formalno skupen organ, list ipd. Ali je ta teza točna?

SLAVKO GERIČ: Tega ne razumem na takšen način. Skupnost študentov ne more priti pod vprašaj. Tudi doslej je koncept Katedre zajemal celotno problematiko, to se pravi tudi problematiko delavske in dijaške mladine. Dobro veš, da smo veliko pisali o razvoju samoupravljanja, o socialnih razlikah, o nerazvitih območjih, o kmetijstvu. Mar to pomeni, da ta list ni bil študentski? Tudi odslej bo ta list še vedno študentski s tem, da bo takšno usmeritev še naprej ohranjal in oplajal. Če bi se ukvarjal samo s sindikalističnimi vprašanji, bi se lahko postavilo vprašanje njegovega obstoja v takšni podobi, kot jo ima sedaj in s takšnim načinom financiranja, pa še takrat bi bil nujen kot informativno sredstvo.

JANKO VITEŽNIK: Se pravi, da v Mariboru ne prihaja do bistvenih sprememb. Mi smo ta izhodišča sprejeli že pred III. konferenco na stalni skupščini. Zdi se mi, da je bila ta problematika že prej obravnavana. Poudarili smo, da mora štud. organizacija poleg študentske problematike obravnavati oziroma vzpostavljati konkretne stike z delavsko in kmečko mladino.

SLAVKO GERIČ: Da, razmere v Mariboru so specifične. Zaradi orientacije šol, ki so bile trdneje zraščene s svojim socialnim okoljem. In ker je bila močneje poudarjena integracija dela in izobraževanja, so se študentje veliko bolj čutili kot sestavni del delavskega razreda in vse mladine v Mariboru. Vendar je tudi res, da smo študentski in mladinski funkcionarji večkrat zaradi prestižnih interesov krivi, da se ta usmeritev ni močneje uveljavila. Svojo utemeljitev je imela v vsebini dela šol in mišljenju študentov, razkorak pa je nastal na nivoju forumov.

GORAZD ŠOŠTER: Mirč je rekel, da so si študentje priborili večje pravice kot delavska in kmečka mladina zaradi boljše družbene in marksistične izobrazbe. Želel bi vedeti, kaj

ste na konferenci govorili o marksističnem izobraževanju. Kajti iz tega sledi, da bomo morali dati več marksistične in samoupravne izobrazbe tudi kmečki in delavski mladini, ki je prišla glede tega skoraj nepripravljena iz šole v življenje.

SLAVKO GERIČ: To je deloma točno. Če odločneje v tem trenutku postavljamo zahtevo, da vsakemu sposobnemu otroku delavca in kmeta omogočimo študij, se bo skokovito povečal delež mladih iz teh socialnih struktur na univerzi, s čimer presežemo privilegiranost posameznih struktur do študija. S tem, da vključimo v študij čimveč ljudi, predvsem delavcev, se bo izobrazbeni nivo v celoti povečeval. Bolj se postavlja vprašanje, kakšne so te šole. Nevzdržen je osip v osnovni šoli, katerega žrtev so predvsem kmečki in delavski otroci. Šole za učence v gospodarstvu, šole za mlade kmete bo nujno reformirati predvsem v tem smislu, da se zagotovi večji obseg in kvaliteta družboslovnih znanj.

GORAZD ŠOŠTER: Kljub temu, da se bo število študentov iz vrst delavcev in kmetov povečalo, bo še vedno večina delavcev in kmetov s srednješolsko izobrazbo.

SLAVKO GERIČ: Zato pa je nujna reforma celotnega izobraževanja. O reformi šol za učence v gospodarstvu sem nekaj misli povedal že prej. Z reformo visokega šolstva pa moramo poleg realizacije nalog, o katerih smo že govorili, predvsem zagotoviti možnosti dijakom iz vseh struktur, da pridejo na univerzo ter bi tako presegali stanje, ko nekateri študentje mislijo, da jim glede na njihov socialni status pripada pravica do študija, do visoke izobrazbe in s tem privilegiji v delovnih organizacijah. Mislim, da bomo z reformo univerze dosigli, da bo študij v resnici trdo delo in šele tako izgrajeni kadri pa bodo čutili sestavni del delavskega razreda ter skupno z njim uveljavili večjo vlogo in vpliv v samoupravljanju in v vseh drugih samoupravnih in političnih strukturah.

JOŽE ZAGOŽEN: Prepričan sem, da dajemo šoli kot procesu izobraževanja preveliko važnost, kot da je stopnja formalnega znanja edini kriterij delavske, revolucionarne in skratka razredne zavesti. Ni šola edina. Tudi delavec brez izobrazbe ima lahko visoko zavest in je lahko napreden ter še bolj revolucionaren kot nekdo, ki je končal univerzo. Želim reči, da je pri mnogih intelektualcih ravno obratno, da so prav zaradi tega čestokrat konservativni. Sodijo, da jih sama diploma postavlja v razred privilegiranih.

MIRČ PESTIČEK: Določena stopnja izobrazbe je nedvomno nujna ne le na šolah, tudi v delovnih organizacijah bi morali za izobraževanje delavcev in mladih ljudi več storiti.

SLAVKO GERIČ: Na tem področju je ogromen prispevek visokošolskih zavodov v Mariboru, ki organizacijo permanentnega izobraževanja postavljajo kot eno najvažnejših nalog. Posamezne šole organizirajo podiplomske vsakoletne seminarje, predavanja, najpomembnejši element pa je vsekakor ogromen delež izrednih študentov na naših šolah.

JANKO VITEŽNIK: Po nekaterih težah je samoupravljanje nasprotje hierarhiji v vodenju. Sedaj naj temelji samoupravljanje na znanju ljudi, da bodo samoupravne odločitve res zajele širši krog ljudi, ki bodo kos tem nalogam.

SLAVKO GERIČ: Ne širši, pač pa ves krog delovnih ljudi.

JOŽE ZAGOŽEN: Vsem, zlasti gostu, kolegu Geriču, se za razgovor lepo zahvaljujem.

Gradivo pripravil za tisk:
JOŽE ZAGOŽEN

KUD ŠTUDENT

Vrabc v roki, pravijo, je boljši, kakor golob na strehi, vendar se pomena tega starega in dobrega reka niti študentje niti drugi „intelektualno visoko razviti“ občani Maribora v raznorodnih organizacijah, ki naj bi skrbele za razvoj kulture, ne zavedajo v tolikšni meri, v kakršni bi se, njihovem rangi primeramo, pravzaprav morali.

V Mariboru deluje pod okriljem študentske organizacije kulturno umetniško društvo, ki se ponosno diči z imenom KUD Študent ter s tem dokazuje tako Mariborčanom kakor tudi drugim, da se nekateri izmed množice mariborskih študentov ukvarjajo tudi s konjičkom, ki nosi zveneče ime – KULTURA.

Kulturno umetniško društvo nas s svojimi nastopi razveseljuje že dobrih osem let in je edina študentska organizacija, ki kontinuirano razvija in krepi študentsko kulturo v Mariboru in nas predstavlja širom naše domovine in tudi zunaj njenih meja. Komaj je bilo društvo ustanovljeno, že se je njegovo delo kazalo v treh glavnih skupinah, ki so kasneje postale sekcije; sicer pa: „kudovci“ so izdali bilten o svoji organizaciji in najbolje je, da vam iz „prve roke“ predstavim njih in njihovo delo:

„Kulturno-umetniško društvo Študent je bilo ustanovljeno leta 1964. Svojo dejavnost razvija na podlagi amaterskih pravil, torej v izvenškolskem času in nepoklicno. Takoj po ustanovitvi društva so bile formirane tri skupine: folklorna, moški pevski zbor in študentski oder. Prvi uspehi so se pokazali pri študentskem odru, ki je imel premiero maja 1965. leta v Mariboru, dostojno pa nas je zastopal na 19. majskem festivalu študentov Jugoslavije v Zagrebu. Žal je študentski oder po treh letih prenehal z delovanjem, tako da sta ostali le še folklorna skupina in pevski zbor, ki sta vsa leta od ustanovitve sem gojila in širila pesmi in plesne vse jugoslovanskih narodov tako doma kot tudi v tujini. V letu 1970 se je tema dvema sekcijama pridružil še športno-plesni klub.

Pevski zbor je „zrasel“ iz resničnega veselja do petja in želje po ohranitvi te naše najlepše ljudske tradicije. Moški pevski zbor povsod žanje izredne uspehe. Mlade in vesele fante,

med katerimi je precej dobrih solistov, so povsod zelo radi poslušali. V Mariboru pa tudi v okolici so sodelovali na skoraj vseh proslavah.

V letošnji sezoni je zbor vodil, tako kot že vrsto let nazaj, profesor Stane Jurgec, ki je znal spretno izkoristiti prednosti zbora, ki ga sestavljajo mladi fantje, tako da so na raznih prireditvah želi številna priznanja. Pevski zbor je gostoval v številnih krajih, predvsem s folklorno skupino, saj sta se obe sekciji na raznih nastopih in večerih narodnih pesmi in plesov izredno lepo dopolnjevali.

Vsi pevci želijo, da bi se zbor s pomočjo svojega vodje v prihodnjih letih še izpopolnil in razširil, tako da bo dostojno nadaljeval tradicijo kvalitetnega moškega pevskega zbora.

Nekaj zagriženih mladih in perspektivnih športnih plesalcev je s pomočjo in pod nadzorstvom plesno-športnega trenerja tovariša Franja Kozarja ustanovilo športno-plesni klub v sklopu KUD Študent. Klub, ki je hkrati tudi najmlajši član Plesne zveze Slovenije, je že v prvem letu delovanja dosegel zavidljive uspehe. V spopadu s slovensko elito so se med prvih deset uvrstili kar štirje plesni pari, kar ni uspelo nobenemu drugemu plesnemu klubu.

Dokaz za razgibano delovanje so številni nastopi, ki so jih v tem času organizirali ali pa se jih udeležili. V Mariboru so priredili veliki plesni turnir za pokal Maribora ter plesni turnir za pokal študentske skupnosti. Sodelovali so na plesnih turnirjih v Ormožu, Ptuju, Kranju, Ljubljani, Rogški slatini ter na številnih ekshibicijskih nastopih. Takšni uspehi so predvsem rezultat strokovnega dela vodje kluba in vseh plesalcev, ki se z velikim zanosom pripravljajo na prihodnje nastope in turnirje.

Glavni namen folklorne skupine pa je gojiti slovenske narodne plesne in običaje, pa tudi pesmi in plesne drugih narodov Jugoslavije. Folklorna skupina ima za seboj veliko nastopov. Njeni člani so plesali v mnogih krajih Slovenije in Jugoslavije pa tudi v inozemstvu. Bili so v Prištini, Kosovski Mitrovici, Skopju; z Veselimi pastirji pa so v Beogradu za Dan mladosti zastopali Slovenijo. Gostovali so v raznih krajih Avstrije in Madžarske in povsod navdušili gledalce s prisrčnostjo svojih izvajanj, tako da

je v mnogih krajih na raznih prireditvah postalo njihovo sodelovanje že tradicionalno.

V zadnjem letu so folkloristi prekosili same sebe. Po uspehih nastopih v Mogersdorfu v Avstriji in po dvanajstdnevem gostovanju v ZR Nemčiji so se s pospešenim tempom začeli pripravljati na gostovanje v Marburgu na Lahni, kjer so s svojim nastopom odprli Jugoslovanski kulturni teden. Poleg nastopov v Mariboru in drugih mestih Slovenije je potrebno omeniti tudi uspeha nastopa v Koermendu in Števanovcih na Madžarskem, kjer so dobili priznanje od znanih domačih in tujih strokovnjakov. Že tradicionalna so gostovanja v Mogersdorfu v Avstriji in sodelovanje na Internacionalnem študentskem festivalu folklorne v Skopju. Zadnja leta sta za uspehe folklorne skupine zelo zaslužna koreograf Iko Otrin in vadiatelj profesor Vili Verhovnik ter ansambel bratov Kovačič, ki spremlja folklorno skupino na vseh večjih nastopih.

Cela galerija uspehih nastopov in raznih priznanj krasi delo kulturno umetniškega društva Študent iz Maribora, vsemu temu navkljub pa Maribor sam molči – ne zanima ga dogajanje, ki ga uspešno oblikuje študentsko kulturno umetniško društvo. Niso redki primeri, ko so člani te aktivne študentske organizacije namesto prepotrebne pomoči deležni metanja polen pod noge. Materialna pomoč je absolutno premajhna, vendar to bi se še nekako dalo razumeti. Je pa še nekaj drugega, kar kriči po najhujši obsodbi, moralnega priznanja ni od nikoder, prav tega moralnega priznanja, ki ga uspešnemu delovanju društva dolguje vsa naša skupnost. V tujini je bilo delo KUD Študent celo bolj priznано kot pa v matičnem mestu.

Spomnimo se mednarodnega priznanja, ki so ga kudovci prinesli iz Madžarske in plemenite pomoči iz Zvezne republike Nemčije. Kulturno umetniško društvo ni imelo denarja, da bi lahko uresničilo gostovanje v Nemčiji. To so sporočili organizatorju, ki je takoj poslal avtobus po skupino, ki bi morala nastopiti, plačal celotno oskrbo in jih pripeljal nazaj v Maribor.

Zadnje čase mnogo govorimo o izvenštudijskemu delu študentov in družbenem priznanju tega dela; če se sedaj ozremo na delo kulturno umetniškega društva študent, spoznamo, da o takšnem priznanju ni niti sledu.

EDVARD PUKŠIČ

Stalna skupščina študentov mariborskih visokošolskih zavodov objavlja prosti mesti

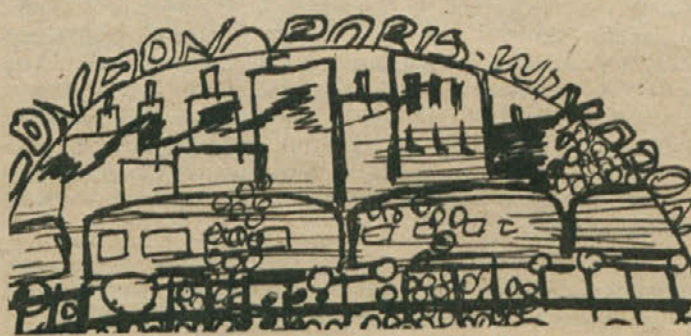
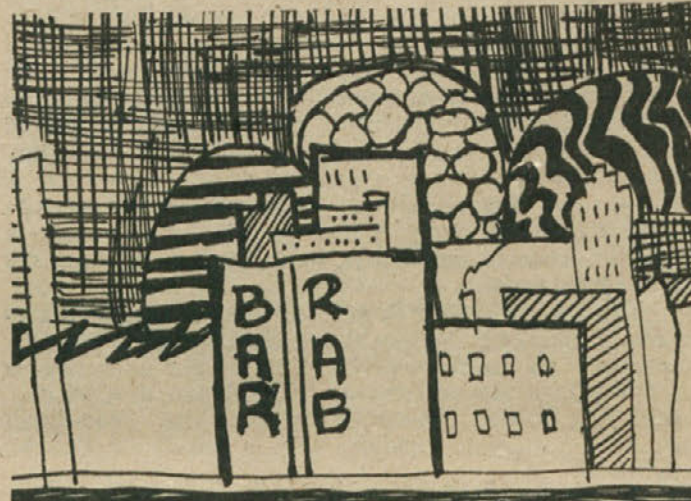
– GLAVNEGA UREDNIKA

– ODGOVORNEGA UREDNIKA

študentskega lista KATEDRA.

Formalni pogoj za kandidate je, da so redni študentje mariborskih visokošolskih zavodov. Od kandidatov pa tudi želimo nekaj izkušenj pri delu v študentskih organizacijah in poznavanje problematike študentstva in študentskega tiska. Pričakujemo tudi konceptualne zamisli o razvoju Katedre v prihodnje.

Prijave pošljite do vključno 15. jan. 1973 na naslov: Izvršni odbor skupnosti študentov MVZ, Tyrševa 23, Maribor

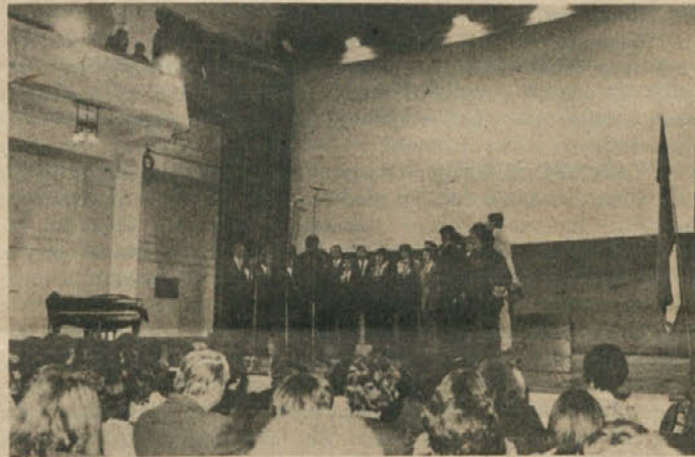

KULTURNO OBVEŠČANJE MLADIH

V zadnjem času je mogoče opaziti določeno osveščanje mladih v najrazličnejših družbenih dejavnostih. Tako smo pred časom ugotavljali, da so mladi nezainteresirani, še prav posebej na kulturnem področju. Danes pa kaže skorajda obratno. Na koncertih, v gledališču in na razstavah zasledimo vedno več mladih. In ne da bi to mlado občinstvo samo pasivno sodelovalo na kulturnih dogodkih, vedno bolj se skušajo aktivno vključevati v dogajanja. Trenutno je sicer njihov delež še malenkosten, vendar ne kaže, da bi se nekdo sistematično in strokovno ukvarjal s problemom vključevanja mladih v družbene procese. Mladi se kljub svojemu zanimanju čutijo nekoliko odrinjene od ustvarjalnih jeder; potrebno bi bilo vzpostaviti tesnejši kontakt in jim omogočiti aktivno sodelovanje. Tudi Zveza komunistov v zadnjem času vse bolj poudarja potrebo po čim širši angažiranosti mladih. Kakšne so trenutne oblike delovanja mladine na kulturnem področju? Predvsem so tukaj večje skupine, ki delujejo v okvirih raznih kulturno umetniških društev in vsi ostali, ki tvorijo publiko, ki bi se naj kritično opredeljevala do ponujenega. Prva skupina je še dalj časa opravljala svojo nalogo, v zadnjem času pa je opazen tudi pristop drugega dela. Bodisi, da kritično spremljajo programe razstavnih salonov ali da prisostvujejo koncertom, vedno je prisoten kritični duh in zdi se, kot da bi z nekakšnim sedmim čutom znali ločevati kvaliteto od nekalitete, dobro od slabega itd.

Opaziti je le eno nevarnost. Razkorak med profesionalnimi in amaterskimi kulturnimi institucijami postaja vse večji. Obe skupini se skušata izolirati in zapreti v ozek lasten krog. Tako je onemogočeno sodelovanje in graditev kulture, ki bi šla neposredno s časom. Jasno je, da se nobena od teh skupin ne more izolirati brez tega, da bi povzročila škodo sama sebi. Upajmo, da bomo znali pravilno izkoristiti ugodni trenutek, ko so se mladi pričeli kulturno osveščati. Po dolgih letih mrtvila se pričinja življenje tudi na tem področju.

ADRIAN GRIZOLD

Most med narodi

Med mnogokrat deklariranimi literarnimi delavci, ki na zunanji zanjejo v javnosti uspehe, živijo tudi trezni in tihi ustvarjanci, zamišljeni, skrbni, preprosti, a globoko zakoreninjeni v svojem narodu. Njihove veličine ne vidimo v razvpitosti, v kričavi vsakdanji moči, temveč jih spoznavamo intimno ob njihovih delih, ob njihovih bridkih človeških izkušnjah, ob njihovih širokih pogledih na svet, na njihovem brezčasnem, trpkem, dejavnem snovanju. Tako se zgodi, da so mnoge deklaracije pozabljene, medtem ko njihova dela preživijo, še več, njihova velika dela zapečatijo svoj čas, mu vtisnejo svoje odleske; tako se zgodi, da zrelost in slog njihovega življenja postane svetel vzor za mlade generacije vseh, ki še prihajajo, včasih plašni in neizkušeni, drugi spet razigrani, nebrzdani, siloviti; tako se tudi zgodi, da IZPOVEDNI del njihovega vsega življenja postane doumljiv vsem narodom in vsem časom sveta. Ivo Andrić, slavljeno jugoslovanski književnosti, naš veliki esejist in pripovednik, je ob lastni osemdesetletnici razkril mnoge bivanjske možnosti, perspektive, možnost za druge, za uveljavitev jugoslovanskih književnosti v svetu. „Kazipot je seveda lahko samo tisti, ki neomajno stoji na čvrstih tleh točnih in resničnih sodb. Ne glede na občasne in efemerne vplive ste se vedno trudili, da bi svoje delo postavili na čvrstih in trajnih temeljih narodnega izkustva, ki ga je zgodovina izpričala za največjo življenjsko modrost (Dragan M. Jeremić: Iz pozdravnega govora na svečani akademiji v čast Ivu Andriću, 10. 10. 1972). Ob Andrićevo visoki življenjski obletnici lahko vidimo celoten spekter književnega snovanja: (1914. leta je objavil 7 pesmi v zborniku Hrvatska mlada lirika, Ex ponto 1920 l., kasneje Most na Drini, Travniška kronika...) od pesniških ciklov do čiste in stilno izbrušene proze. Značilno za Andrića je, da je vedno ostal zvest svojemu stilu in svoji človečnosti. Na mejnem časovnem prehodu od simbolizma, realizma in naturalizma k najnovejšim poskusom „novega romana“, k romanu absurdna in eksistencializma, v vseh tudi bivanjsko težkih situacijah je Andrić ostal trezen in trdno zavezan svojemu slogu, svojemu narodu, svoji Jugoslaviji. Kljub temu pa je Ivo Andrić nenehno upošteval živo zgodovino, ki ne more biti nič drugega, kakor življenje samo; pokazal nam je, da se bivanjski temeljni problemi niso spremenili kljub velikim tehnološkim pridobitvam, orisal je tenke duševne črte posameznika, njegovo vlogo v narodnem in političnem življenju, njegov vzpon in padec; pokazal nam je vase zazrto izpoved, ki jo je v prozi najtežje izraziti.

Z Nobelovo nagrado za književnost (1961) nam je odprl pot v svet; beseda naših narodov je postala uglednejša, zanimivejša, bolj utrjena, vendar je ostal navzlic številnim priznanjem skromen in naklonjen mlajšim književnim tokovom. Bomo znali to Andrićevo humanost dovolj ceniti in jo upoštevati mladi? Gotovo je, da ob njegovih esejih, kritikah, pesmih in še posebej ob prozinskih delih čutimo tisto vrhunsko, a nam dojemljivo stvarino, ki nas zavezuje, nas vznemirja in nam v življenju pomaga. Tako spoštujemo življenjsko resnico Iva Andrića, ki je bila, je in ostane vedno pokončna in mu ob osemdeseti obletnici iskreno čestitamo!

VLADIMIR GAJŠEK

SREDNJEŠOLCI

STE SAMOSTOJNI

V zadnjem letniku Katedre je lahko vsak bralec zasledil redne prispevke mariborskih srednješolcev. Tudi v tem letu se delo dobro nadaljuje. Najaktivnejši pisci so dijaki gimnazije Miloša Zidanske, sledi jim mariborska I. gimnazija, prispevke pa pošiljajo tudi dijaki ekonomske srednje šole in pedagoške gimnazije. K sodelovanju smo želeli pritegniti tudi ostale mariborske srednje šole, vendar je bil trud na tem področju zaman.

V vsaki številki študentskega lista imajo srednješolci rezervirana dva stolpca na sedmi strani. Doslej so imeli tudi svojega mentorja, ki je opravljal uredniške posle te rubrike. Na zadnji seji „Katedra in srednješolci“ pa smo se odločili, da bodo postali samostojni. Nekateri sodelujejo sedaj že drugo leto in so seznanjeni s potekom dela in organizacijskimi posli. Zato mislim, da jim lahko popolnoma zaupamo urejanje za njih rezerviranega prostora v Katedri. Da pa bo zadoščeno tudi načelom demokracije, je bil izvoljen poseben organizacijski odbor, ki bo odgovarjal za vodenje teh poslov. V ta odbor so bili voljeni predstavniki sodelujočih šol. Tako zastopa Leban Karmen gimnazijo Miloša Zidanske, Breg Danilo I. gimnazijo, Biserka Budja ekonomsko srednjo šolo in Milena Medved ped. gimnazijo. Ta odbor se bo redno sestajal, prisostvoval pa bo tudi sejam uredniškega odbora Katedre. Seveda je odvisno od njih samih, kako si bodo razdelili delo in kako bodo svoj koticček čim boljše izkoristili. Dan je bil predolg, da bi za vsako številko prevzel odgovornost po en član organizacijskega odbora. To pa zato, ker vemo, da so izkušnje s tako imenovano „kolektivno odgovornostjo“ pokazale bolj slabe rezultate.

Menim, da je njihova prva naloga pritegniti k sodelovanju čim več svojih kolegov in kolegic. Prepričan sem, da se v marsikateri mladi glavi rojijo napredne in dobre ideje, katerih bo vesel vsak bralec našega lista. Zato ponovno vabim vse, ki imajo smisel za pisano besedo, da se s svojimi prispevki predstavijo v našem listu.

Upam, da se bo delo srednješolcev nadaljevalo brez bistvenih sprememb in da bo izvoljeni odbor vestno opravljal svojo nalogo. Tako se srednješolcem odpirajo lepe možnosti in mislim, da jih bodo znali dobro izkoristiti. Na ta način bodo kot bodoči študentje znali pripraviti bralcem študentski list, kakršnega si vsakdo želi.

TONE ČEH

PEDAGOŠKI TEDEN

Tudi na gimnaziji Miloša Zidanske so storili korak naprej v pedagoškem delu z odraščajočo mladino. Ker sta dom in šola najvažnejša faktorja pri vzgoji mladega človeka, je skušalo vodstvo šole najti čim tesnejšo povezavo med njima. To se je realiziralo v preteklih dneh, ko smo bili priče „pedagoškega tedna“. Sestavljen je bil iz vrste predavanj, namenjenim staršem dijakov. Predavali so priznani predavatelji, kot npr. Mladen Tancer, znani družbenopolitični delavec o problemih današnje mladine (namenjeno staršem tretješolcev) in Rajko Kladnik o usmerjanju v poklice ter nadaljnem študiju za starše četrtošolcev. Vsi predavatelji so svoje teme skrbno pripravili. Po predavanju se je razvila diskusija. Strokovnjaki so odgovarjali na vprašanja staršev.

Verjetno je bila najzanimivejša tema „O problemih sodobne mladine“. Mladen Tancer je postavil nekaj takšnih tez, da se je vanje vredno poglabiti.

„Otroka je lahko spočeti, lahko ga je roditi, težko ga je vzgojiti“, je med drugim dejal tovariš Tancer. Nakazal je tudi nekatere nepravilnosti v današnjem srednješolstvu.

„Če seštejemo ure, ki jih poprečen dijak prebije v šoli in pri knjigi, je njegov delavnik mnogo daljši kot delavnik delavca. In potem se čudimo, če so naši otroci že v teh letih živčni!? Kaj bo zrastle iz te generacije, če jo bomo že v rosnih letih tako uničevali?!“ To so besede, potrebne tehtnega premisleka in kažejo na kruto resnico: NAŠE SREDNJE ŠOLE SO ABSURD! Potrebne so spremembe, kajti tako ne gre več. Marsikdo je že v svojih govorih oemnjaval reorganizacijo šolstva, vendar je zaenkrat ostalo še vse na papirju. Treba bo preiti k dejanjem, sicer bo generacija sedanjih srednješolcev čez deset, dvajset let, ko bi morala zasesti vodilne položaje, nesposobna. In kdo bo tedaj stopil na njihovo mesto? Kdo?

Vrnimo se nazaj k pedagoškemu tednu. Ker nisem edini, ki se je ob teh predavanjih zamislil, je pričujoči teden izpolnil svoj namen.

FERDO RAKUŠA

Iskrice

POSMRTO ŽIVLJENJE NI POT V LEPSO BODOČNOST.

ŽIVLJENJE JE UČITELJ ZGODOVINE.

VSAKA KROGLA VEČ, JE KOS KRUIHA MANJ.

TRDE GLAVE GREJO ČISTO MEHKO SKOZI ZID.

BIROKRACIJA JE PAPIRNATA MUMIJA DANAŠNJE-GA SVETA.

MEDTEM KO DELO OSVOBAJA, STROJI ZASUŽNJU-JEJO.

KARIERISTI HODIJO Z NOGAMI STOLČKOV.

ČLOVEK ČLOVEKU VOLK?
VOLK VOLKU ČLOVEK?

SMEH JE SOLZA MEHKE OSTRINE.

BODOČNOSTI SE NE DA KUPITI NA KREDIT.

MLADA MISEL

Literarna sekcija MKUD dr. Franjo Crnek na I. gimnaziji, je izdala prvo številko svojega glasila Mlada misel. Ker so imeli v preteklem šolskem letu težave s tiskom, so letos predali celotno delo študentskemu servisu. Likovno opremo glasila je opravila Grmek Jadranka, uredil pa ga je Breg Danilo.

Poleg literarnega dela je objavljeno tudi poročilo KUD ter intervju z Mimo Jaušovec, mlado, a priznano športnico. Kramberger Igor se je razpisal o Govorici gledališča. V razpravi je razčlenil eksperiment mladinskega eksperimentalnega gledališča Mirjana – Priznanje, ki je bilo zgrajeno na osnovi združenega Londonovega in Kermaunerjevega Priznanja.

V poeziji sta se odlikovala zlasti Jan Vida in Lorenčič Teodor. Prva je priobčila tri pesmi, ki so polne senzibilnosti in hrepenenja po nečem odmakajočem, a čvrsto zakoreninjenem v njeni duševnosti. Teodor je objavil sklep in zbirke pesmi Mrtvec sem. Njegov odlomek je stilno izredno dodelan ter idejno navdse močan.

Medtem ko je Davor Šoštarčič s Črtico Pismo s fronte razvil pred nami notranost tiste mladine, ki se vojskuje, kljub temu da se boji in sovraži vojno, se je Judita Tihec dotaknila nesrečne počitniške ljubezni.

V mladi misli je še mnogo drugih del, ki jih sedaj nisem omenil. Predvidoma bosta do konca šolskega leta izšli še dve številki glasila.

BREG DANILO

MKUD SLAVA KLAVORA

V Mariboru že vrsto let deluje mladinsko KUD Slava Klavora. V pretekli sezoni so bili zelo uspešni na republiški reviji mladinskih skupin z dramskim tekstom Miroslava Slane – Miroso Nekoč sem bil kralj. Letos pa so se odločili za nekaj bolj klasičnega in dostopnega za vsako publiko. Izbrali so enodejanko A. P. Čehova Snubač in Medved, ki ju je režiral igralec mariborske drame Jože Zupan. Občinstvu so se predstavili v srednji kmetijski šoli, ki je bila popolnoma zasedena. Posebno bučen aplavz so poželi s Snubačem, v katerem je izredno kvalitetno zaigral Vlado Novak vlogo Ivana slovenske drame igrati Partljičovo noviteto. Mladim entuzijatom je treba za njihovo neutrudljivost resnično izreči pohvalo.

DROZG VLADO

I. GIMNAZIJA BO DOBILA NOVI PRAVILNIK

Ze nekajkrat se je sestala na I. gimnaziji skupina treh profesorjev in ravnatelja, ki sestavlja nov pravilnik o pravicah in dolžnostih dijakov. V skupini sta tudi predsednik šolske dijaške skupnosti in mladinske organizacije. S tem je dana mladim možnost, da lahko povedo svoja mnenja in pripombe glede sprejema novih oziroma starih in zastarelih členov. Pravilnik bo predvidoma končan te dni.

Gerb Andrej

LOGIČNI SANJAČ

Na krvavem panoju zgodovine, na krvavem evropskem vojnem tržišču s človeškim mesom, s hrano za topove, v vešalih in streljanju na cestah, v kozaških jahalnih odredih z ostrimi sabljami, v bridkih časih najhujšega zatiranja delovnih množic se je nenadoma in silovito dvignilo Leninovo ime; in svetlo upanje je prav z Leninom posijalo v srca in glave milijonov zatiranih, od sužnjev v Južni Afriki do pregnancev v Sibiriji. Revolucija je zmagala! Zemlja ni več v tečajih oblastniške gosposke, ne vrti se več v tirih božje slave, meščanstva kapitala in splošnega zatiranja, ne, Zemlja je z Leninom svobodno zadihala, prvič v zgodovini človeštva je slišala klic realne in humane svobode, prvič je DELAVSKA MNOŽICA sama prevzela oblast in si tako začela krojiti svojo usodno pot.

Lenin je bil garač prve vrste: osebno skromen in tih, ko da bi mu telesno življenje ne pomenilo navadnih ovir, pripravljen je bil žrtvovati za svobodo človeštva vso svojo delovno in življenjsko energijo; v najbolj fanatičnih razmerah, v neurejenih pogojih socialnega okolja, v svetu hotljive prostituiranosti kozmičnega meščanstva in najstrašnejše bede proleteriatu je Lenin vztrajno, tiho, dosledno in logično uravnaval skupaj z delavskimi množicami potek VELIKE OKTOBRSE REVOLUCIJE.

V naši zavesti se vedno odblikajo trenutki boja proletarcev proti nasilju kapitala, proti carizmu in proti vojnim mrtvaškim glavam evropskih generalov in vseh tistih, ki so potegnili v pokol delavca proti delavcu, medtem ko so sami igrali blefersko igro velepomembnih vojaških junkerjev. Zakaj domovina proletarcev je ves svet, je Internacionala, ki se ne ozira in se ni ozirala na raso, na spol, na verske običaje... Šele po strahotnih vojnah kapitala in buržoazije, ki je pošiljala proletarij v prve bojne vrste na fronto, da bi krvaveli za idejo odtujevanja, šele vojne, vojne in vojne so izučile PROLETARIAT, da je bil sposoben razbijati dinastijo in veleslavo kapitalistov. Leninizem je tako zrasel ob krvavih pogojih, ob najhujši bedi v revoltu proletarskih množic in na osnovi Komunističnega manifesta iz 1848. leta, dvignil se je na temelju Prve in Druge Internationale z ognjerdčim zanosom in z dinamiko politične pravične oblasti – diktature proletariata. V časih REVOLUCIJE je Leninovo ime pretreslo svet: bankam, človeškim parazitskim tipom kapitala, gospodi in drugim samozvanim gospodarjem sveta je že ime LENIN pomenilo strah in stud. Toda globoko v rudnikih, na tovornih ladjah, na plantažah, v tovarnih in drugih delavnicah je žarek Leninove revolucije vival delavskim množicam svetlo upanje, ki je žarčilo vse močneje in močneje, dokler ni izbruhnilo v odkrito priznanje. Lenin je bil po naravi logični sanjač, je bil pesnik politike in inženir revolucije, ki je pogнал mehanizem socialnih notranjih in zunanjih nasprotij v gibanje.

Lenin ni bil kozmopolit, ampak je bil predstavnik delavskega razreda, predstavnik zatiranih, ponižanih, razžaljenih, mučenih. Ko je 1914–1915. leta bival v Zuerichu, v skromni izbiči pri čevljarju Kammereru v Spiegelgasse št. 12, svet niti slutil ni, da združuje samozavestni in sicer še osamljeni človek genialne sposobnosti mišljenja z vodstveno strategijo proletarskih množic. Kdo je tedaj slutil, da bo Lenin vrgel svet s tečajev, da bo odpravil navadice tudi tiste „socialne demokracije“, ki je izvrševala le reformistične standardne ukrepe, pri tem pa zatirala delavske množice še dalje – kdo je tedaj mislil, da Lenin zahteva totalno revolucijo v mišljenju in v praksi, enakopravnost VSEH!? In če so imeli Lenina za utopista, so se vsi gospodje hudo zmotili, zakaj Lenin je praktično uresničil REVOLUCIJO, množice so mu zaupale, ljudje so drveli k njemu po odloke in nasvete. Tako je Lenin postal tudi prvi sociolog dvajsetega stoletja, ki je marksistično formulo Kapitala spremenil v formulo revolucije s perspektivo bodočega proletarskega osvobojanja. Proti maničnim parolam svoje dobe, proti svetobolnim iluzijam domišljjskega carstva ob najhujši revščini, proti vseznalskim abstrakcijam evropskega zahodnjakega reformizma je Lenin postavil temelje za razvoj sodobnega delavskega gibanja. Tako je Lenin postal ljudska legenda, tovariš med tovariši, trpinčeni med trpinčeni. Tako je socializem dobil svojo realno vrednost in obliko, svoj vsebinski program in aktivno delo, ki je in ostane REALEN in ČLOVEŠKI smerokaz za bodočnost. Ne za religiozno utopijo in odrešiteljsko vlogo delavskega razreda, temveč za osvobojanje vsega človeštva, za njegove osnovne svoboščine in pravice.

VLADIMIR GAJŠEK

GOSTOVANJE OKSANĖ JABLONSKAJE

V petek, 10. novembra je v unionski dvorani v Mariboru gostovala svetovno znana sovjetska pianistka Oksana Jablonskaja. Veliko koncertnega občinstva se je še spomnilo njenega nastopa pred dvema letoma. Takrat mi je v intervjuju zagotovila, da bo kmalu spet obiskala Maribor. Kot na tem koncertu je tudi v petek ponovno navdušila polno zasedeno unionsko dvorano. Izvajala je simfonične etude Roberta Schumanna, Rapsodije št. 10 Franza Liszta, Bachovo sonato in deli mlajših sovjetskih avtorjev.

Oksana Jablonskaja je prvič opozorila nase na natečaju na Dunaju. Takrat je v izredno hudi konkurenci zasedla drugo mesto. Ze naslednje leto je bila prva na velikem mednarodnem tekmovanju v Rio de Janeiru. Od takrat koncertira z velikim uspehom širom sveta. Kritiki so si bili edini, da ni boljše interpretinje Beethovnevega 5. klavirskega koncerta.

Tudi na koncertu v Mariboru smo lahko občudovali njeno dovršeno tehnično znanje in izredni čustveni dostop k igri. Njen repertoar obsega v glavnem klasiko in romantiko.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE 71.

Po lanskoletni uspešni premieri London – Kermaunerjeva Priznanja na Malem odru v SNG Maribor, bo eksperimentalno gledališče 71 naslednji mesec gostovalo s tem delom v Viteški dvorani ljubljanskih Križank. Videli pa bomo tudi nekaj bolj novitev tega dela v Mariboru. V letošnji sezoni študira gledališče delo Igorja Torkarja Pisana Žoga.

DUBRAVKA TOMŠIČ V LONDONU

Ponovno lahko zabeležimo velik uspeh slovenskega umetnika v mednarodni areni. Tokrat gre za velik uspeh naše pianistke Dubravke Tomšič v Purcel roomu v Londonu, kjer je požela vsa priznanja mednarodne kritike. To je bil njen prvi samostojni recital v Veliki Britaniji. Arthur Rubinstein je izjavil, da je ena največjih pianistk našega časa.

PERISKOP

SIDRO

Iz dolgih noči
iz dolgih noči
iz dolgih noči
sadreno sidro
počasi se dviga
iz mivke iz mivke
počasi se dviga
glava iz mivke
sadreno sidro
iz črne mivke
glava govori
sidro gori
v zraku
v znaku
iz dolgih noči
iz dolgih noči

iz dolgih noči
se dviga ladja
poslednjega obupa
noetova barka z ljudmi
se dviga v molk neba
sidro - jezik
sadreno sidro v črni mivki
tisočleta pripeto
h koralam h krvavim koralam
h kamenju k pristaniščem
ki zadušena tožijo pod vodo
sidro gori v zraku
za njim šumi vlečke
vlečke zvezde repatic
vlečke večnosti ali smrti
sanjam da sem beseda

Maribor je pridobil novo TRIM stezo na Glavnem trgu. Uradno se sicer imenuje „prehod za pešce“, so pa intervali tako kratki, da te že na sredi preseneti rdeča luč. Tako so se nekateri Mariborčani prisiljeni ukvarjati s hitrostnimi tekmami. Vse po načelu: „Zdrav duh v zdravem telesu!“

O tem, kako čudna so pota kadrovske politike skupščine občine Maribor, nam najzorneje priča naslednji primer: diplomantka VEKŠA je zaprosila na občini za službo in dodeljeno ji je bilo mesto kurirke. Pol leta je marljivo izvrševala dolžnosti – in slednjič le protestirala proti neustrezni naravi dela. Njeni protesti niso, kljub temu da primanjkuje na občini več kot sto kvalificiranih kadrov te zvrsti, ganili nikogar in tako naleteli na gluha ušesa.

Še v prejšnjem študijskem letu je umetnostna galerija višjim in visoki šoli v Mariboru posojala reprodukcije in originale znanih domačih umetnikov. Letos so si nekatere šole premislile. Odtisi nog in rok naj bi bili edini, a zelo učinkoviti izrazi „umetniških“ teženj anonimnih posameznikov. Najbrž pa si je premislila umetnostna galerija, ki preveč ceni svoje zbirke in prav dobro ve, v kakšno okolje spadajo in kam ne!

Govorimo, da pri nas ni socialne diferenciacije, a poznam ljudi, ki pljuvajo v roke teden za tednom za borih 900,00 in človeka, ki pljuva samo nekaj ur pa še takrat nima rok za celih 6000,00. Toda saj res, ločiti moramo produktivne od „svobodnih umetnikov“!

Na posvetovanju skupnosti slovenskih občin v Velenju so sklenili, da se morajo v letu 1973 akontacije za stanarine povečati za 70 odst. Izračuni so pokazali, da bodo stanarine čez 5 let približno triinpolkrat večje od sedanjih. Za delavce z nižjimi osebnimi dohodki nameravajo uvesti posebne olajšave. Ali ne bo preveč dela z izhajanjem stanovalec z nizkimi dohodki in zavračanjem vseh tistih, ki bi radi bili deležni teh olajšav kljub visokim dohodkom?

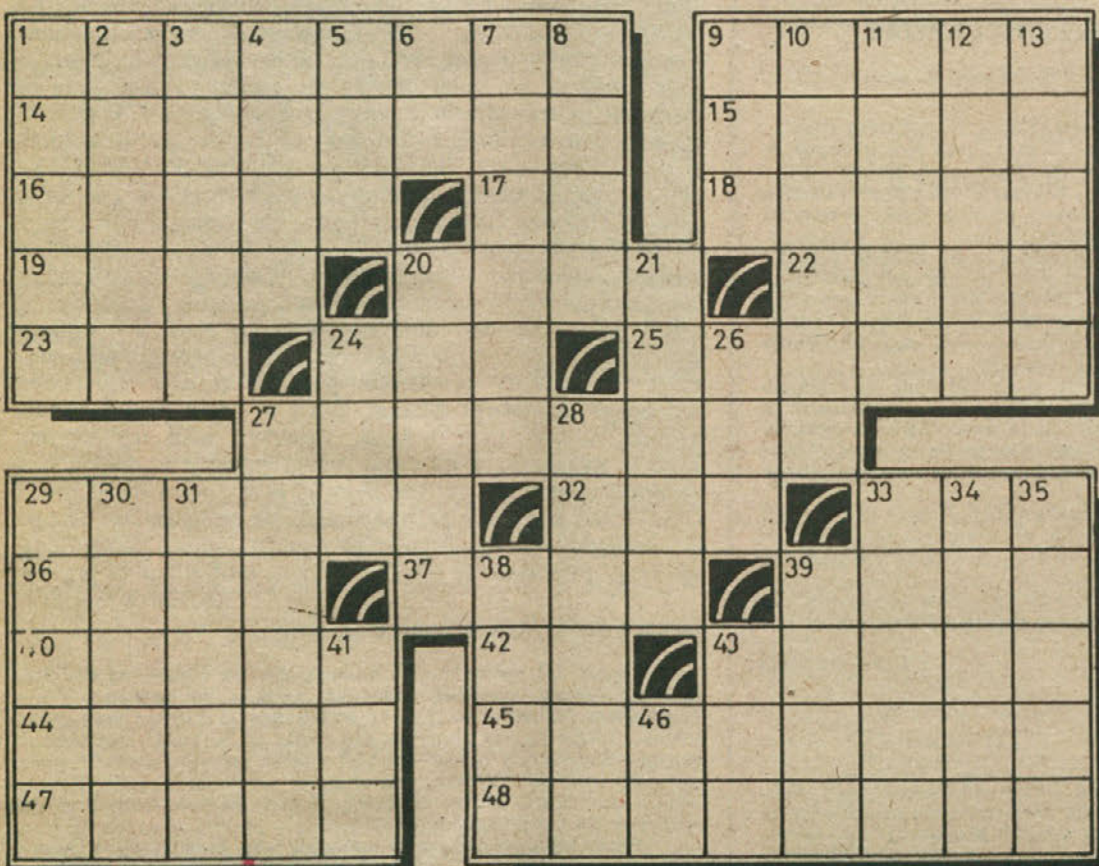
Ko sem pred nedavnim obiskal svojo prijateljico, sem opazil na steni njene sobe nalepljeno karikaturu uredniškega odbora iz zadnje lanske številke Katedre. Človek bi mislil, da je izredno navdušena nad našim listom, v resnici pa je situacija drugačna. Bolj kot nad Katedro je navdušena nad enim izmed Katedrašev.

VODORAVNO: 1. slovenski pesnik, pisatelj in literarni kritik, ki je prvi pravilno ovrednotil Prešerna (Josip, „Dunajski soneti“); 8. alpska dolina pod Jalovcem; 13. predpis, načelo; 14. beseda brez poudarka, atonon; 15. ime igralca Cerasica, ki igra glavno vlogo v TV nadaljevanki „Moj prijatelj Toni“; 16. največji italijanski arhitekt v visoki renesansi, tudi znan slikar. Njegov stil se je razširil po vsej severni Italiji (Donato, 1444–1514); 18. sova uharica; tudi izvir; 19. z vodo napolnjeno ugaslo žrelo ognjenika; 20. hoditi, premikati se; 21. privrženec judovske ločine iz 1. ali 2. stol. pr. n. št., ki je zagovarjala skupnost dobrin in strogo pravno; 23. gorski vzpon; 25. ljubkovalno moško ime (Adolf); 26. hrib pri Ljubljani; 28. temni del dneva; 31. mitološki špartanski kralj, Agamemnonov brat in Helenin mož; 33. maroga, pega; 34. ime sovjetske atletinje Press; 35. razsipana stvar; 37. del suknje; 38. sirasta voda po skutu.

NAVPIČNO: 1. pesem, arija; 2. rastlinske bodice; 3. razredni učitelj; 4. ime našega nobelovca Andrića; 5. kemični znak za titan; 6. prebivalka naše južne sosedne države; 7. odlični nogometaš Dinama (Krasnodar); 8. mariborska tovarna avtomobilov; 9. najsvetlejša zvezda v ozvezdju Orla; 10. rudarski strokovnjak; 11. zahodna veja starih Slovanov; 12. angleški polarni raziskovalec področij na severu Amerike (John); 17. cirkuški igralec; 19. kozji glas; 22. vrsta rjavo rdeče gline; 24. pamet, razum; 25. celjska tovarna; 27. britanski pomorski oficir in raziskovalec polarnih krajev; odkril je vulkan Erebus (James, 1800–1862); 29. lesen obod pri vodnjaku; 30. papirnato pokrivalo; 31. odlična francoska alpska smučarka (Isabelle); 32. ime nekoč najboljšega sovjetskega nogometnega vratarja vseh časov Jušina; 33. ime francoskega opernega skladatelja Delibesa („Lakme“); 36. enaka soglasnika.

SESTAVIL EDI KLASINC, PTUJ

VODORAVNO: 1. mesto, oddaljeno 15 kilometrov od Bruslja, kjer so leta 1815 Angleži in Prusi premagali Napoleona; 9. odskok, odboj; 14. ornament iz geometrijskih in stiliziranih motivov; 15. mehko vita preja; 16. tkanina za plenice; 17. okrajšava za „ozioroma“; 18. slovenski gledališki in filmski igralec, dolga leta član Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani; umrl v Ribnici na Pohorju (Stane, 1914–1970); 19. desni pritok Pada v Italiji, severno od Parme; 20. vodja priljubljenega slovenskega narodno-zabavnega ansambla (Lojze); 22. žila dovodnica; 23. poželenje, strast; 24. bitka, spopad; 25. starejši ameriški popevkar (Frankie); 27. glagolska oblika, optativ; 29. ljubljanski komorni ansambel, ki ga sestavljajo trije bratje; 32. pogan; 33. efekten zaključek šahovske partije; 36. hrvaški pisatelj in dramatik, ki je pisal o socialnem in nacionalnem življenju Istre (Viktor Car, „Mrtva straža“); 37. ime italijanske filmske igralke Magnani; 39. manj pomemben francoski pisatelj iz 19. stoletja (Alphonse); 40. slovit italijanski lirski pesnik (Torquato, „Osvobojeni Jeruzalem“); 42. vas pod Krimom s kazensko popravilnim domom; 43. vrečasta torba za čez ramo; 44. mejna reka med Sovjetsko zvezo in Iranom; 45. rešo; 47. utežna enota za drago kamenje; 48. strokovno usposobljen pomočnik, zlasti pri pomembnih opravilih.

NAVPIČNO: 1. angleški slikar in kipar, avtor mitoloških in zgodovinskih motivov (George Frederick, 1817–1904); 2. območje, površina; 3. znamka čeških avtomobilov; 4. reka na Pirenejskem polotoku, ki se izliva v Sredozemsko morje; 5. Uranova in Geina mati, ki je na Kreti rodila Zeusa; 6. okrajšava za „locus sigilli“ (prostor za pečat); 7. okolica, milje; 8. zelenica v puščavi; 9. sovjetski estradni pevec (Georgij); 10. preprost čoln, iztesan iz enega debla; 11. za Debussyjem najbolj genialen francoski skladatelj, ki je napisal okoli 40 samospelov (Maurice, „Španska ura“); 12. zaselek pri Podčetrtku; 13. orjaški tropski kuščar; 20. izloček žlez ob očesu; 21. ptica ujeta, tudi mišar imenovana; 24. ime ameriškega filmskega igralca – komika Turpina; 26. čutilo; 27. predstavica „nežnega spola“; 28. slovenski slikar bidermajerske dobe (Matevž, 1792–1855); 29. oglas, ki se hitro širi; 30. velik kos pohištva; 31. tehnični poklic; 33. najvažnejši pritok Seine, ki teče skozi pokrajino Champagne; 34. nekdanja ruska dolžinska mera (približno 70 cm); 35. krilo stavbe; 38. frnikola; 39. vrsta ameriških vojaških revolverjev; 41. konica; 43. globok moški pevski glas; 46. medmet za priganjanje konja.

